

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק ל

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עברה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. על כן אנו יוצאים בקול קורא למען הצלת עם ישראל, להקים השכינה מעפרא, לפדות נפשינו והגאולה השלימה ברחמים.

אור הזוהר 307 * חשוון תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל']). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר הזוהר הקדוש, הרי גורם לבזה חרב הרג ואבדן לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדנתו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את הזוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מגיד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלוקח רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בוה"ק (פר' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכות: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ז): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתחט לפני הקב"ה,

אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עכ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל אות אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובזוה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בזו"ח פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי כנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשו רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - תשובה: הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בביאור המקדש מלך.
שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - תשובה: בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם, והרוח הזו שמתלקת היא רוח המשיח".
שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - תשובה: המהרח"ו כותב בהקדמה לעץ חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יכל

הגבעות המקלקלו" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם תלודת טיט ורפש לכפר בהכמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר בזהר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק ההכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחרו ועכוב בגין בית מקדשנו ותפאתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - תשובה: כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה ז"ע שאחרי שנתמעט לימוד הזוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? תשובה: בזוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובזוה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי הזוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא

משה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרש"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

פרק לב

בכלל ה פרט ג וז"ל:

תהלים סימן ע"ט פסוק ו': "שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו כי אבל את יעקב ואת נוהו השמו".

אפשר להסביר, דהנה להתאונן ולהצטער על צרות ושווד ושביר שבא לאחינו בכמה מקומות היושבים במדינת [פיהם] שנתקיים בהם בעוונותינו הרבים כמה קללות מתוכחה (דברים כח לא-א) חמורך גזול לפניך ולא ישוב לך צאנך נתונות לאויביך ואין לך מושיע, פרי אדמתך וכל יגיעך יאכל עם אשר לא ידעת והיית רק עשוק ורצוצן כל הימים. שכמה וכמה מקומות אשר גזלו ושידדו מהם כל הונם ורכושם ונשארם בערום ובחוסר כל, וכמה וכמה מהם שהכו בפצעים ובמכות אכזריות, וכמה וכמה נשים שאנסו אותם וטמאו אותם, וכמה מהם שנהרגו. ומעתה בדור היתום הזה יש לזעוק בקול מר, לבי לבי על חלליהם, מעי מעי על חלליהם בכפלים, ולומר מה זאת עשה ה' להם, ולא שאין אני יודע מה שאמר שלמה (משלי ט א) אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו, יודע אני פסוק זה, רק צעקתי וזעקתי הוא, הלא אתה אבינו ואנו בניך ואנו צאנך ואתה רועינו, ויודעים אנו מה שאמר דוד (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה, ואמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין מו) 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרוע'. ואם אפילו הכי אתה מייסר ומעניש את בניך, כוונתך הוא להשיבם מדרכם הרע ולא יאבדו אבידת עולמית. מעתה בדור היתום הזה שבכמה וכמה מקומות ועיירות בניך בני בחוניך המה מפוזרים כצאן בלא רועה, ואין מדריך ומנהל להם, ואדרבה בכמה מקומות מאשרין מתעים אותם כנהוג בעוונותינו הרבים, מסיתים אותם מדרכי התורה וליך ולדבק ולהתערב ולהתדמות לדתות אומות העולם, מעתה מעי מעי המו על דם אחינו שנשפך, ולזעוק מר על מה שוא הכית אותם, הלא מוסר לא לקחו, כי אם היה להם מנהיגי האמת, היו אומרים להם בני בני, זכרו נא בני מי אתם, אתם בני אל חי, בני אברהם יצחק ויעקב, וקבלתם עליכם בכמה וכמה בריתות, וכמה וכמה אזהרות לשמור תורתנו הקדושה. ישע"י אמר (נא יב) מי את ותראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן. ודוד אמר (תהלים קיח ז) ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, וכל "גוים סבבוני כי בשם ה' אמילם. ותורה אמרה (בראשית כז כב) כל זמן שקול קול יעקב, כל זמן שיש לישראל זכות תורה שבכתב וזכות תורה שבעל פה וזכות תורה ותפילה, אזי אין ידים ידי עשו (בר"ר סה כ; איכ"ר פתיחתא ב), ואין לו כח בשום ענין לעמלק שיבוא, אלא אם ישראל תחילה מרפים ידיהם מן התורה, אבל אם ישראל הם מחזקים בקיום מצות התורה ובלמוד התורה אזי ה' לוחם לנו, כמו שהשיב התנא למין שאמר לו בלשון תמיה גדול הכבש הרועה בין שבעים זאבים, והשיב לו לא כן הוא אלא גדול הרועה השמרן (תנחומא תולדות ה). וכן הבטיחה לנו התורה כמבואר במדרש על כן יאמר בספר (במדבר כא יח), אתם אין לכם להזדיין בשום דבר, כי אם תשמרו שמירות התורה כראוי כמו שקבלתם וראיתם מאבותיכם ומאבות אבותיכם, וזה הוא על כן יאמר בספר אין לכם אלא ללמוד בספר התורה, ואז אם כן תעשה מלחמות ה', כל מלחמות שיהיה לא תראו ולא תחתו כי ה' איש מלחמה.

מעשה מה זאת עשה ה' לנו שבא עלינו כל הצרה הזאת, הלא אל אמונה הוא ואין עול, ולא תאמרו שרק מקרה הוא ולא מה, אלא שאומות העולם האלו שאנו דרים בהם, הן המה אנשי

רשע, ואנשי חמס, ואנשי עול, ועם לא היה, חלילה וחלילה לומר כן, ואם תאמרו כן, מעלתם וכפרתם בשתים.

חדא, בהשגחות ה', הלא הוא הוא עין רואה מלא כל הארץ כבודו (ישע"י א ג), ועיני ה' משוטטות בכל הארץ (דה"ב טז ט), ומה' מצעדי גבר כונונו (תהלים לז כג), ועיניו פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו (ירמ"י לב ט). ואמרו חכמינו ז"ל (חולין ז): 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה'. ובראשית השנה נגזר מי יעני, ומי יעשר, ומי ישלו, ומי יתיסר וכו'. ואם תאמרו כן, כפרת בהשגחות ה' חלילה.

ושנית, אם תאמרו כן על אומות שאנו דרים בתוכם ויש לנו אכסניא אצלם, הלא עברתם על אזהרות התורה שאמרה לנו (דברים כג ח) לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, ואמרו חכמינו ז"ל (ב"ק צב) 'בירא דשתית מינה מיא לא תשדי ביה קלא', ואמרו במדרש (ברכות סג) קל וחומר הדברים, ומה המצרים שלא קבלו את ישראל אלא לצורך עצמן לעבוד בהם עבודת פרך כל עבודתם בשדה, אפילו הכי הואיל והיה להם לישראל אכסניא אצלם, הזהירה תורה לא תתעב מצרי, מעתה האומות שאנו דרים בהם שהמה מגדוליהם ועד קטניהם, מלכיה, ושריה, וכומריה וחוריה, וסגניה, כולם אנשי חסד, אנשי אמת, בעלי מדות טובות, ושומרים אותנו, ויש לנו חירות בכל עניני מסחר לחיות אותנו, ואחרון הכביד שאין לנו בעניני שמירות התורה וקיום דתנו שום מניעה וביטול מהם, כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת אנו מחויבים להודות להם ולהתפלל על שלומם וטובם.

אלא בני בני, תדעו ידיעה נאמנה וברורה שעיקרן של דברים כך הוא, גם עתה בעת אשר גזלו וחמסו אותנו, עדיין הם שלמים וטובים עמנו, ואין להאשים אותם בשום דבר. אלא מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג לט), שלמה אמר (משלי כא א) פלגי מים לב מלך ביד ה' אל כל אשר יחפוץ יטנו, ולב מלך ושרים ביד ה'. ואם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר (תהלים קכז א), ואם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו (שם).

מעשה אתם אתם, גרמתם כל זאת במעשיכם אשר לא טובים, כי זה בעוונותינו הרבים רבות בשנים אשר פסקה התורה ממדינתכם, והילדים בעודם קטנים ורכים, המה גמולי מחלב, ועתיקי משדים של תורה, אשר דדיה ירווך בכל עת, ובילדי נכרים ישפיקו, ושלחו אותם לחבק חיק נכריה ובבתי נכרים, ואם אין תורה אין יראה.

מעשה מה זאת עשה ה' לנו שבא עלינו כל הצרה הזאת. הלא אל אמונה הוא ואין עול. ולא תאמרו שרק מקרה הוא, ולא מה, אלא שר' יוחנן הוכיח אנשי דורו ואמר בזה הלשון (יר"ו שבת פ"ז ה"ח): 'גליל, גליל, גליל שנאת התורה'. דהיינו כפרת בה' ובהשגחתו, ודמיית לומר נשתנו העתים, ומאחר שאנו מעורבים בין אומות העולם, אם אנו נהיה מרוחקים מהם דהיינו שנלמוד ונגדל בנינו רק בתורת משה ורבינא ורב אשי, נהיה אנו משונאים ומתועבים בין אומות העולם, וגם מאין יבוא פרנסתנו. על כן תסיתם יצרם הרע לנטות מדרכי התורה, ולהתערב עמהם, ולהתדמות אצלם בשינוי לשון, בשינוי שם, בשינוי מלבוש, מלבוש נכרי, וקצוצי פאה וזקן, ופסקה צניעות של נשים כשירות מתוך זה בעניני פריצות מלבושים, ובעניני פריצות גלוי שער ראשם. וגם בחרים מנהיגיהם חדשים מקרוב באו שיאמרו להם דרשה בלשון לאומית. והכל הוא כוונת היצר הרע כדי להתדמות ולהתערב עמהם ולהחניף להם, וגם בענין בתי בתי הכנסת שלהם עזבו ונטו מדרכי אבותיהם, ובנו במה לעצמם להיות בעוונותינו הרבים לעם אחד, ובנו בית

הנזכרים לעיל, רק יאמרו שאומות העולם המה אנשי חמס ואנשי עול, [ובאמת לא תהיה כזאת בישראל המאמינים, להוציא שם רע על האומות שאנו דרים בתוכם ושותים מימיהם] ומאחר שלא ישמעו תוכחה איך יעלה על דעתם להטיב מעשיהם ולשוב לה', הלא כללא הוא (ויקרא פ"ו) עבר עבירה ושנה בה נעשה להם כהיתור.

מעשה יש עלינו לקונן על צערם ועל שברם, ולומר אל ה' בקובלנא, הלא אב הרחמן אתה וכוונתך בתוכחתך כדי שיחפשו דרכם, מעתה על מה שוא הכית אותם, הלא אין אתם יודע עד מה. וזה אפשר כוונת הפסוק שאמר דוד על זמן החרבן (תהלים ע"ט ו) **שפוך חמתך וכו'**, שהיה דוד מעורר מדות הדין והעונש על מנהיגיהם שהיו אז, כמו שנאמר (איכה ב' י"ז) **נביאיך חזו לך שוא וטפל ולא גלו על עונך**, ואמר עליהם דוד רבש"ע **שפוך חמתך על ממלכות** דהיינו מנהיגים ורבנים, כמאמר חכמינו ז"ל (בבלי סב) **בי מלכים ימלוכו** (משלי ח טו), מאן מלכי רבנן. **אשר בשמך לא קראו** כמו שפירש רש"י על פסוק (בראשית כא לג) **ויקרא שם אברם בשם ה'**, דהיינו שהודיע ופירסם לאנשי עולם שמו של הקדוש ברוך הוא ותורתו. **אז כי אכל את יעקב ואת נהו השמו כשבא לישראל עת צרה כזאת שגזלו, וחמסו אותם, והכו, ופצעו, אז כשהיה לבבם נשבר מצרות ועינוים, אם היו הממלכות שלהם אומרים להם תדעו שאין הנחש ממית אלא החטא ממית, וסיבת ירידתכם ונפילתכם הוא, חילול שבת, ובזיון ומיאוס התורה, ופריצות נשים בעניני מלבושים, ובפרט בגלוי שער, ואחרון הכביד להתדמות אל הנכרים ולעבור על בחוקותיהם לא תלכו, בכל הדברים הנזכרים לעיל, הן גרמו לך זאת, כמו שאמר המליץ זדון לבי עשה לנפשי את אשר אויבי לא יכול עשהו, ואם היו אומרים להם כן בודאי היו הרבה מהם עשו תשובה. מעתה מי הוא הגורם שיש להם פצעים חנם, הן המה הממלכות אשר בשמך לא קראו, מעתה ראוי ראוי הוא שתשפוך חמתך עליהם, ותקיים מה שאמרת ע"י ישעי' (א כו) ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצין כבתחילה, אחרי כן יקרא לך עיר הצדק וכו'.**

מכאן תוכחה מגולה מאהבה מוסתרת, לכמה וכמה מקומות אשר סביבותינו אשר נוטים אחת אחת מדרכי אבותיהם, ובחרים באלהים חדשים, והעיצו פניהם לעבור ולהרוס כמה אזהרות של תורה וכמה גדרי ומנהגי חכמינו ז"ל כדי להתדמות ולהתחבר ולהחניף לאומות העולם. הלואי שישובו ויטיבו מעשיהם ויתמו חטאים מן הארץ, ואם חס ושלום לא כן יעשו, כמה וכמה תגדל ענשם, שיאמר עליהם מידת הדין ביום הגמול והעונש: אמרתי הלא תראו ותקחו מוסר, מי הוא המדינה בכל המדינות אשר סביבותינו אשר עזבו ומאסו בתורת ה' וחבקו חק נכריה המה ומוריהם וילדיהם יותר ממדינת [פיהם], ומי הוא ואיזה הוא אשר זכה להשליך אחרי גוים מנהגי ישראל ולהתערב עם אומות העולם ולהתדמות להם ולהיות להם [בילדונג] יתר ממדינת [פיהם]. ועם כל זה ראו מה עלתה להם, ואיזה אהבה ואיזה טובה גרם להם עזיבת ומיאוס התורה, ועזיבות גדרי וסייגי חז"ל אשר אמרו (ספרי ואתחנן לו) שנהיה מצוינים, והמה התחברו והתערבו והתדמו עמהם, מה היה סופם, ומי יודע מה יהיה עוד [והלואי שישובו ויטיבו מעשיהם].

מעשה איך טח מראות עיניכם בכמה מקומות במדינות [אונגארן] ומהשכל לבבם ועליך אמר ירמ' (ב יא-ג) **ההמיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודי בלא יועיל, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים, אשר לא יכלו המים. וקבלה בידנו בית הכנסת שעושין בה מחלוקות לסוף יעשה בית ע"ז,**

תפילתם ממש כבית תפילת של שאר אומות, וגם שאר מנהגי ישראל הרסו ועזבו למרות עיני כבודו שאמר (ויקרא י"ג א) **בחוקותיהם לא תלכו**, לעשות חופה בבית הכנסת, ובעניני הקפות, ובהלוויית המת, והכל הוא שטפש כחלב לבם, וכפרו בהשגחות ה' לומר ואמרו אם נניח מכמה וכמה סייגים וגדרי התורה המרחקים אותנו מהם, יהיה לנו יותר חן ואהבה אצלם, ועבור כל אלה נחיה בגוים, ובאמת מי שיש לו מוח בקדקדו יראה שלא כן הוא, אלא אם אנו שומרים התורה כראוי עם כל דקדוקיה ופרטיה, הגם שבאמת מצד השכל אנושי היה ראוי שנהיה מושנאים בעיניהם. אבל התורה הבטיחה (קהלת ח ה) **שומר מצוה לא ידע דבר רע, הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל** (תהלים קכ"א ד). ואדרבה אם האומות רואים שישראל שומרים התורה לאמיתה, הם משבחים ומפארים אותנו ואומרים **רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים** (דברים י"ד ט), ואום אני חומה חבוקה ודבוקה בך. **וכל זאת באתנו ולא שכחנו** (תהלים מד יח). כן אומות העולם אומרים עלינו לשבחנו.

אבל אותן הכופרים בה' ובהשגחתו ורוצים בביטול התורה, ובשינוי מנהגי דתינו, לקנות אהבתם מתוך כך. בזה טועים הם, כי לבסוף כשבא זמן לגבות, נותן הקדוש ברוך הוא בלב אומות העולם שנה גדולה וכבושה וגזולים, וחומסים, ומכים, ופוצעים, הגם שהיו שותים מתחילה יין במסיבה אחת, והיו הולכים זה אצל זה בהלויות המת, או לשמוע [פרעדיג], וירמ' אמר (י"ג ה) **ארוה הגבר אשר שם בשר זרועו**. ומכל שכן וקל וחומר וכן בנו של קל וחומר להתחכם נגד תורתנו הקדושה ולנטות מדרכיה, לקנות עבור זה אהבת אומות העולם וטובתם. בזה לך, ולעגה לך, בני ציון המצוינים בתורה ובמצות המאמינים בה' - גליל. שנאת התורה דהיינו מטעמים הנזכרים לקנות אהבת האומות, אני אומר לך סופך לבא לידי מסיקים, דהיינו שייגזלו אותך ויכו אותך. - כללא של דבר הוא שאומות האלו אשר גזלו וחמסו אותך והכו אותך ועשו לך כל הצרות האלו, הם לא עשו לך שום דבר, אלא הן המה שלוחי השם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו.

ואמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין ל"ז) **'ארבע מיתות בטלו, דין ארבע מיתות לא בטלו'**. ונתן הקדוש ברוך הוא בלבם שיעשו לך כל אלה, שמא מתוך כך תתחרט ותתנחם על מעשיך הרעים, ותאמר אלכה ואשובה אל אישי הראשון, ואלך מעתה בדרכי אבותי לשמור שבת כראוי, ולגדל בנים רק על ברכי התורה והיראה, ולרחק מללמוד חכמות חיצוניות [רק כתב ומכתב אשר הוא ציווי המלך ותו לא], ואתנהג מעתה אני ובני ביתי בדרכי אבותי, בלשון בשם ובמלבוש, שנהיה מצוינים בין האומות, ונקבל על עצמינו מנהיג ומורה דרך כזה שהוא תלמיד חכם וירא שמים באמת, ודורש בלשון יהדות. **ואז אם היו להם מנהיג כזה והיה מעורר לבם על דרך זה, ובלי ספק שהיו שומעים לתוכחתו. כי נכרים דברי אמת וקושטא קאי ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. אז לא היו צרות שבא להם צרה, מאחר שצרה היתה סיבה והביאם לידי כך שנעשו מעתה בנים למקום, תחת שהיו מתחילה לא עמי, והוא יכאיב, ויחבוש, וימחוץ, וידין תרפאנה, ובמעט זמן יוכל ה' להושיע להם בשפע ובכל טוב עד שישלים להם חסרונם.**

מה שאין כן בעוונותינו הרבים בדור היתום זה שבמדינה הזאת כמעט בכמה מקומות אין דורש ואין מבקש, והאמת נעדרת וכד רגז רעיא על ענייא עביד נגודא מסמיותא. מאשרים שלהם המה מתעים, ובודאי אותן הרוצחים שלא הגיעו להוראה ומורים, וצודדין נפשות ישראל לנטותם מדרכי חיים לדרכי מות עבור למלאות בטנם, בודאי הן המה לא יאמרו להם כדברים האלו

כהווייתן: מדוע אתה מחלל שבת, אי אתה יודע שתורה אמרה (שמות לא יד) **מחלליה מות יומת**, מדוע אתה אינך קובע עתים לתורה, אטו נקל בעיניך קללות חכמינו ז"ל שאמרו (ברכות ה.) 'כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקדוש ברוך הוא מביא עליו יסורים אכזריים ועוכרין אותו', מלבד עונש עניות ועונש מיתות בניס המעותד לבוא על ביטול תורה, הלא דבריהם כחלי אש ונשיכתן נשיכות שועל ועקיצתן עקיצות עקרב, וכן כיוצא באלו. ודרך הזה הוא רק מועיל אם הנוכח הוא חכם וירא שמים, לקיים מה שנאמר (משלי ט ח) **הנוכח לחכם ויאהבך**, משום שהוא יודע ממקרא שכתוב (שם כז י) **נאמנים פצעו אוהב**.

יש דרך תוכחה - לעני בדעת וחלש ביראת שמים ולפעמים לאמוד בנכסים, שגם לאנשים כאלו צוהה תורה הנוכח תוכית, בדרך חנופה ברמז ובהבלעה והתלבשות בדברי תורה

אבל מי שהוא עני בדעת ויראתו אל ד' דלה וחלושה היא, ולפעמים אם הוא אמוד בנכסין יש לו גם גאוה ורם לבב, ועבור שלש אלה אם יוכיח אותו בנוסח דברים הנזכרים לעיל לא די שתוכחתו לא יעשה רושם שיהיה סר למשמעתו שיטיב על ידי כן דרכיו וישוב ממעשיו הרעים, אלא גם ישנא אותו, לקיים מה שנאמר (שם ט ח) **אל תוכח ליץ פן ישנאך**, והתורה צוהה מצות הנוכח תוכיח גם לאנשים כאלו. לכן לאיש כזה וכיוצא בו צריך המוכיח להתחכם מאד, ויהיו דבריו דברי תוכחתו מועטים באיכות ובכמות, שלא לבד שצריך לזהור מלומר לו ביזוים וחורפים וקללות, אלא גם צריך להחניף לו [כמבואר בהנהגות (מהר"ם פדוואה) הרב בתוכחתו לתלמידיו מותר לו להחניף אם רואה שעל ידי כן יקובלו דבריו יותר, הגם שהחנופה היא אחת מארבע דברים הגורמים שלא לקבל פני השכינה (מדרש תהלים קא)] ועיקר התוכחה שהוא מוכיח אותו צריך שיהיה ברמז ובהבלעה, ובדרך התלבשות בדברי תורה כאלו שהמה כתפוחי זהב במשכיות כסף, ואז כולי האי ואולי שגם הוא ואנשים כיוצא בו יקבלו דברי תוכחתו.

כשכל הדור בדרגה זו צריך לומר עוד תוכחה על זה, שצריך לומר להם בדרך רמז והבלעה מפני שנתמעט היראה ואהבת התורה

אבל אם הדור ירד כל כך עד שהאמת נעדרת, ויראה ואהבת התורה נתמעטו, עד שהמנהיג אם רוצה להוכיח אנשי דורו צריך לזהר בתוכחתו בכל אלה. אזי מלבד שימלא פיו תוכחות על החטאים והפשעים שעשו, עוד נוסף לו תוכחה אחרת שמוטל עליו להוכיחם, עבור שהם דלים ורקים כל כך באהבת השם ותורתו עד שהוא מוכרח לשום לפיו מחסום, ורק להוכיחם בדרך רמז והבלעה.

משה הוסיף להם דברי כבושין ותוכחה מה שהי' צריך להוכיחם בדרך רמז **ואיתא** במדרש (ילק"ש שופטים תתקט) 'כל מקום שנאמר דבר, דברי, דברים, מורים על תוכחה'. וזה אפשר כוונת פסוק (דברים א) **אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תפל, ולבן, וחצרות, ודי זהב, ופירש רש"י 'שהם כל המקומות שהכעיסו לפני המקום סתם את הדברים והזכירן ברמז'. וזה הוא אלה הדברים אשר דבר משה, והיה לו לומר 'אשר אמר', אלא משום שהיו כל כך חלושים באהבת ה' ובתורתו עד שהוצרך משה לומר להם תוכחתו רק ברמז, על זה גופו, **אשר דבר**, הוסיף להם דברי כבושים ודברי תוכחה.**

"**הלא** אתם בני אבות העולם, אשר מסרו גופם ונפשם עבור ד' וקיום תורתו, והיה ראוי שאתם מבני בנייהם שתלכו בעקבותיהם, שאש אהבת ה' תבער בקרבכם, עד שגודל אהבה הזאת תכסה לכל פשעים ולכל הבזיונות וחורפים שאומר לכם המוכיח עבור בהדריך אתכם לדרך הישרה".

המשך בעלון 308

מעתה אם מחלוקות בין אדם לחבירו כן, מחלוקות שבין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה.

מעתה אם ראיתם כל אלה מאחינו אנשי [פיהם] ועם כל זה חס ושלום על מה תוכו עוד תוסיפו סרה לנטות מדרכי התורה ולבחור בחדשים - דעו נא וראו מה יהיה בסופכם - והלואי, ואולי, שאזכה שיכנסו דברים אלו בלבכם ויתמו חטאים. **תוסיפו סרה** וכו', בזה שנתעשר עושר גדול והרויח בזמן לא כביר הון עתיק, היה לו להתעצב ותאבל עליו נפשו, ויתמרמר בבכי לומר מה זאת עשה ד' לי להיות מן הגולים שאוי להם שגלו מעל שולחן אביהם, ולהענישני בעונש המר להחליף עולם קיים שלי בעולם עובר, שלא אהיה מאותן שאמרה התורה להאבידו (דברים ז י). ועל ידי כן היה ראוי שישבו ויחזור וישבו לד' ולתורתו, ויתאמץ מעתה ביתר שאת בשמירות התורה בכללה. והם לא די שלא עשו כן אלא הוסיפו סרה, כל מה ששעתם יותר מצלחת, המה יותר מרשיעים ובוועטים בד' ובקיום תורתו, ראה טפשות לבבם וסמיות עיניהם.

פרק לג

בשאלה ד וז"ל:

במה יודע אם המנהיג והמורה כפיו כן לבו.

תשובה מביאור הפסוקים הבאים יבואר שאלתך.

המופת והאות שפי מגיד התוכחה כלבו, כשמוכיח ותוכחתו נשמעת אצל אנשי דורו ואין משנים דבריו

שמואל א סימן ג' פסוק י"ט כ': **ויגדל שמואל וד' היה עמו ולא הפיל מכל דברו ארצה, וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לד'.**

אפשר להסביר המשך הפסוקים, דהנה הגם שאדם יראה לעינים ורק ד' יראה ללב, ויש הרבה ממנהיגים ומורים ומוכיחים מהמתקדשים והמטהרים שהמה חנפים וצבועים, ואין בידינו לידע להבדיל בין הטמא והטהור ובין הקודש ובין החול, עם כל זה יש מקום להודיע ולהגלות מי הוא העושה מלאכתו באמונה ומי ברמיה. **כלפי שאמרו חכמינו ז"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב** (של"ה שער האותיות ערך לב טו), **ואדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים** (ילק"ש קהלת, תתקפט), **אם אנו רואים שיש אחד שמדריך ומוכיח ותוכחתו נשמע אצל אנשי דורו, ואחרי דבריו לא ישנו, זה הוא מופת חותך שכל דבריו ומעשיו המה כולו כליל לד' לבדו, שאם לא כן לא היה זוכה לזה. וזה הוא כוונת הפסוקים, על ידי שלא הפיל מכל דבריו ארצה היינו שכל דברי תוכחתו ומוסריו [המכונה דברים] היה מקובל בלב השומעים לעשות פרי קודש, על ידי כן ידעו ונתברר להם כי נאמן שמואל לנביא לד', שכל דברי תוכחתו הוא רק עבור ד' לבדו. [ומשמעות נביא הוא המדבר והמוכיח כפירש"י (שמות ז א)].**

פרק לד

בשאלה ה וז"ל:

אם נוסח מצות תוכחה משתנה לפי המקום ולפי הזמן או לא.

תשובה: מביאור הפסוק הבא יותר ספיקתך.

יש דרך תוכחה שיוכיחו על פניו כל העונשין והקללות הנאמרים בתורה על עון זה - זה מועיל רק לחכם וירא שמים

תורה אמרה (ויקרא יט יז) **הנוכח תוכיח את עמיתך**, ויש בענין קיום מצוה זו שני דרכים, או שיוכיחו על פניו ויאמר לו דברים